

БЕКІТІЛДІ
«Basel» сақтандыру компаниясы АҚ
Директорлар кеңесі
2024 ж. «__» _____ хаттама

«Basel» сақтандыру компаниясы АҚ
МІНДЕТТІ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ САҚТАНДЫРУ
ЕРЕЖЕЛЕРІ

Алматы 2024 ж.

МАЗМҰНЫ

1. Жалпы ережелер
2. Сақтандыру объектісі
3. Азаматтық-құқықтық жауапкершілігі міндетті экологиялық сақтандыруға тиісті тұлғалар
4. Шарт жасау тәртібі
5. Шарттың қолданысы
6. Шарт қолданысын тоқтату
7. Сақтанушының (сақтандырылған) құқықтары мен міндеттері
8. Сақтандырушының құқықтары мен міндеттері
9. Жәбірленушінің құқықтары
10. Сақтандыру сомасының көлемі
11. Сақтандыру сыйлықақысының көлемі
12. Сақтандыру сыйлықақысын төлеу тәртібі және мерзімі
13. Сақтандыру жағдайы
14. Сақтандыру төлемін жүзеге асырудың жалпы талаптары
15. Сақтандыру төлемін жүзеге асырудың тәртібі
16. Залал келтірген тұлғаға кері талап қою құқығы
17. Сақтандыру төлемін жүзеге асырудан сақтандырушыны босату негіздемелері
18. Сақтандыру шартын электронды түрде жасасу және Сақтандыру жағдайларын реттеу тәртібі
19. Міндетті экологиялық сақтандыру бойынша дауларды реттеу ерекшеліктері

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

- 1.1.** Осы Міндетті экологиялық сақтандыру қағидалары (бұдан әрі - Ережелер) Қазақстан Республикасының 1994 жылғы 27 желтоқсандағы № 268-XIII Азаматтық кодексіне, Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 02 қаңтардағы № 400-VI Экологиялық кодексіне, "міндетті экологиялық сақтандыру туралы" Қазақстан Республикасының 2005 жылғы 13 желтоқсандағы №93 Заңына (бұдан әрі-заң) сәйкес әзірленді. Заң).
- 1.2.** Міндетті экологиялық сақтандырудың мақсаты шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асырған кездегі апаттың салдарынан табиғи ортаның компоненттеріне келтірілген экологиялық залалды жоюды қамтамасыз ету болып табылады.
- 1.3.** Міндетті экологиялық сақтандырудың негізгі принциптері:
- 1) осы Заңда белгіленген көлемде және тәртіппен экологиялық зиянды өтеу;
 - 2) шығындарды өтеу кепілдігі;
 - 3) тараптардың міндетті экологиялық сақтандыру шарты бойынша өз міндеттемелерін орындауын қамтамасыз ету;
 - 4) экологиялық залал келтірудің алдын алуды экономикалық ынталандыру болып табылады.
- 1.4.** Осы Ережелерде мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:
- 1) **апат** – ғимараттардың, құрылыстардың және (немесе) техникалық құрылғылардың қирауы, қауіпті (зиянды) заттардың бақылаудан тыс жарылысы және (немесе) тастандысы;
 - 2) **міндетті экологиялық сақтандыру** – апаттың нәтижесінде экологиялық залал келтіру салдарынан туындайтын міндеттемелер бойынша азаматтық-құқықтық жауапкершілік басталған кезде жеке және (немесе) заңды тұлғалардың (сақтандырылғандардың) заңды мүдделерін мүліктік қорғау жөніндегі қатынастар кешені;
 - 3) **міндетті экологиялық сақтандыру шарты** – осы Ережелер анықтайтын шарттар негізінде сақтандырушы мен сақтанушы арасында жасалатын шарт;
 - 4) **пайда алушы** – Заңға сәйкес сақтандыру төлемін алушы тұлға;
 - 5) **сақтандыру жағдайы** – орын алған оқиға, міндетті экологиялық сақтандыру шарты бұл жағдайда сақтандыру төлемін жүзеге асыруды қарастырады;
 - 6) **сақтандыру омбудсманы** – Қазақстан Республикасының «Сақтандыру қызметі» туралы Заңына сәйкес сақтандыру нарығы қатысушыларының арасындағы келіспеушілікті реттеуді жүзеге асыратын өз қызметінде тәуелсіз жеке тұлға;
 - 7) **сақтандыру сомасы** – міндетті экологиялық сақтандыру объектісі сақтандырылған ақша сомасы және сақтандыру жағдайы болған кезде ол сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемін көрсетеді;
 - 8) **сақтандыру сыйлыққысы** – міндетті экологиялық сақтандыру шарты белгілеген көлемде пайда алушыға сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндетін алғаны үшін сақтанушы сақтандырушыға төлеуге тиісті ақша сомасы;

- 9) **сақтандыру төлемі** — сақтандыру жағдайы орын алған жағдайда сақтандыру сомасы шегінде сақтандырушының пайда алушыға төлейтін ақша сомасы;
- 10) **сақтандырушы** – сақтандыру жағдайы орын алған кезде пайда алушыға шарт белгілеген сақтандыру сомасы шегінде сақтандыру төлемін жүзеге асыруға міндетті сақтандыру ұйымы ретінде тіркелген және сақтандыру қызметін жүзеге асыру құқығына лицензиясы бар заңды тұлға;
- 11) **сақтандырылған** – оған қатысты міндетті экологиялық сақтандыру жүзеге асырылатын тұлға;
- 12) **сақтанушы** – шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асыратын, сақтандырушымен міндетті экологиялық сақтандыру шартын жасасқан жеке және (немесе) заңды тұлға;
- 13) **үшінші тұлғалар** – міндетті экологиялық сақтандырудан туындайтын жосықтарға тартылған құқықтық қатынастар субъектілері;
- 14) **уәкілетті орган** – қоршаған ортаны қорғау саласындағы орталық атқарушы орган және оның аумақтық бөлімшелері;
- 15) **шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асыратын жеке және (немесе) заңды тұлғалардың азаматтық-құқықтық жауапкершілігі** - шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асыратын жеке және (немесе) заңды тұлғалардың апат нәтижесінде келтірілген экологиялық залалды жою жөніндегі міндеті;
- 16) **шаруашылық және басқа да қызметтердің экологиялық қауіпті түрлері** – салдарында қоршаған ортаның апаттық ластануы орын алатын немесе орын алуы мүмкін жеке және (немесе) заңды тұлғалардың қызметі.
- 17) **дерекқорды қалыптастыру және жүргізуді қадағалайтын ұйым** – Қазақстан Республикасының «Сақтандыру қызметі туралы» заңының және Қазақстан Республикасының сақтандырудың міндетті түрлері бойынша заңнамалық актілерінің негізінде азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандырудың міндетті түрлері бойынша дерекқорды қалыптастыру мен жүргізуді жүзеге асыратын мемлекеттің қатысуы бар бейкомерциялық ұйым.

2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТИСІ

- 2.1. Шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асыратын тұлғаның Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасында белгіленген апат салдарынан келтірілген экологиялық залалды жою жөніндегі міндетіне байланысты мүліктік мүддесі міндетті экологиялық сақтандыру объектісі болып табылады.

3. АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ МІНДЕТТІ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ САҚТАНДЫРУҒА ЖАТАТЫН ТҰЛҒАЛАР

- 3.1.** Шаруашылық және басқа да қызметтердің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асыратын жеке және (немесе) заңды тұлғалардың азаматтық-құқықтық жауапкершілігі міндетті экологиялық сақтандырылуға тиіс.
- 3.2.** Шаруашылық және басқа да қызметтердің экологиялық қауіпті түрлерінің тізімі уәкілетті органмен анықталады.

4. ШАРТ ЖАСАУ ТӘРТІБІ

- 4.1.** Міндетті экологиялық сақтандыру Заңға, Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне және Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексіне сәйкес Сақтандырушы мен Сақтанушы арасында жасалатын шарт негізінде жүзеге асырылады.
- 4.2.** Шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асыратын жеке және (немесе) заңды тұлғалар өз қызметін міндетті экологиялық сақтандыру шартын жасаспай жүзеге асыруға құқылы емес.
- 4.3.** Бір объектінің екі және одан да көп иелері шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрін жүзеге асырған кезде міндетті экологиялық сақтандыру шарты сақтандыру полисінде сақтандырылғандар ретінде объектінің барлық иелерін көрсете отырып, олардың кез келгенін жасайды.
- 4.4.** Міндетті экологиялық сақтандыру шартында сақтандырылушы шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асырған кезде аварияның салдарынан келтірілген экологиялық залалдың салдарынан туындаған міндеттемелер бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыру көзделеді.
- 4.5.** Міндетті экологиялық сақтандыру шарты міндетті сақтандырудың осы түрі (сыныбы) бойынша қызметті жүзеге асыру құқығына лицензиясы бар сақтандырушымен ғана жасалуға тиіс.
- 4.6.** Сақтанушы сақтандырушыны таңдауға ерікті. Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жағдайларды қоспағанда, сақтандырушы сақтанушыға міндетті экологиялық сақтандыру шартын жасасудан бас тартуға құқылы емес.
- 4.7.** Міндетті экологиялық сақтандыру шарты сақтандырушының сақтандыру полисін электрондық нысанда ресімдеу жолымен жасалынады.
- 4.8.** Сақтанушының өтініші міндетті экологиялық сақтандыру шартын жасасу үшін негіз болып табылады. Өтініште сақтанушының сақтандыру шарттарымен танысқаны туралы белгісі болуы тиіс.
- 4.9.** Шарт жасалған кезде қолданыстағы ҚР заңнамасының талаптарына сәйкес міндетті экологиялық сақтандыру шартында көрсетілуге жататын талаптардың толық еместігі үшін сақтандырушы жауапты болады.

- 4.10.** Жекелеген талаптардың толық еместігі салдарынан экологиялық сақтандыру шарты бойынша дау туындаған жағдайда ол сақтанушы пайдасына шешіледі.
- 4.11.** Міндетті экологиялық сақтандыру шарты сақтанушының қалауы бойынша сақтандырушыға жазбаша арыз беру жолымен немесе сақтандырушының интернет-ресурсын қолдану арқылы электрондық нысанда сақтанушы мен сақтандырушының өзара ақпаратпен алмасуы арқылы жасала алады.
- 4.12.** Сақтандыру полисінде Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 826-бабында айтылған шарттардан басқа сақтандырушының бір сақтандыру жағдайы бойынша шекті жауапкершілігінің көлемі көрсетілуі тиіс.
- 4.13.** Міндетті экологиялық сақтандыру бойынша жасалған сақтандыру полисінің мазмұны мен ресімдеуіне қойылатын талаптар Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленеді.
- 4.14.** Міндетті экологиялық сақтандыру шарттарын электрондық нысанда жасасқан кезде сақтандырушының интернет-ресурсы сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) мен сақтандырушы арасында электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу үшін пайдаланылады.
- 4.15.** Міндетті экологиялық сақтандыру шартын жасасу үшін электрондық нысанда өтініш берген кезде сақтанушыдан мамандандырылған бағдарламалық қамтылымды пайдалану талап етілмейді.
- 4.16.** Міндетті экологиялық сақтандыру шарттарын жасасу үшін электрондық нысанда пайдаланылатын сақтандыру ұйымдарының интернет-ресурстарының тізбесі деректер базасын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымның интернет-ресурсында орналастырылады.
- 4.17.** Сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) мен сақтандырушы арасында электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу тәртібі Қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалады.
- 4.18.** Сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, міндетті экологиялық сақтандыру шартын жасасқан кезде сақтандырушы:
- 1) электрондық хабарлама түрінде міндетті экологиялық шартын жасау немесе оны жасаудан бас тарту туралы (бас тарту себептерін көрсете отырып) жазбаша хабарландыру хатын сақтанушыға дереу жіберу;
 - 2) сақтанушының ұйымның деректер базасын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ақпараттық жүйесі арқылы жасалған міндетті экологиялық сақтандыру шарты бойынша ақпаратты тексеру мүмкіндігі;
 - 3) сақтанушы үшін сақтандырушының интернет-ресурсына тәулік бойы қол жеткізуді қамтамасыз ете отырып, міндетті экологиялық сақтандыру шартын электрондық нысанда сақтау;
 - 4) сақтанушыға (сақтандырылушыға, пайда алушыға) сақтандырушыға төмендегілер үшін қажетті ақпаратты (өтініштер, хабарламалар және (немесе) өзге де құжаттар, мәліметтер) электрондық нысанда жасау және жіберу мүмкіндігі;

- мәліметтерді өзгерту, міндетті экологиялық сақтандыру шартын қайта ресімдеу;
 - міндетті экологиялық сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату;
 - сақтандыру жағдайының басталуы туралы хабарлама;
 - авария нәтижесінде келтірілген экологиялық залалдың мөлшеріне бағалау жүргізу;
 - сақтандыру төлемін алу.
- 4.19.** Міндетті экологиялық сақтандыру шартын жасасу туралы хабарлама бірыңғай дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымнан жіберіледі.
- 4.20.** Міндетті экологиялық сақтандыру шартын жасасу туралы хабарламалардың тәртібі мен мазмұнына қойылатын талаптарды Қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті орган айқындайды.
- 4.21.** Сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, міндетті экологиялық сақтандыру шартын жасасқан кезде, Егер міндетті экологиялық сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру сыйлықақысын бөліп-бөліп төлеген жағдайда бірінші сақтандыру жарнасын) төлеген күннен бастап сақтандыру шарты жасалған болып есептеледі.
- 4.22.** Сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, міндетті экологиялық сақтандыру шартын жасасқан кезде сақтанушы осы Заңда көзделген сақтандыру талаптарымен танысқаннан кейін оған ұсынылған шарттарда қосылу шартын жасасуға өзінің келісімін растай отырып, сақтандыру сыйлықақысын (бірінші сақтандыру жарнасын) төлейді.
- 4.23.** Сақтандырушы сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, міндетті экологиялық сақтандыру шарттарын жасасу мүмкіндігін тәулік бойы қамтамасыз етеді.
- 4.24.** Сақтанушы және сақтандырушы арасында ақпараттық өзара әрекеттесу арқылы сақтандыру шартын электронды нысанда жасау үшін арналған сақтандыру ұйымдарының ақпараттық жүйелерін пайдалану арқылы міндетті экологиялық сақтандыру шарттарын жасау бойынша сақтандыру агенттерінің қызметіне жол берілмейді.

5. ШАРТТЫҢ ҚОЛДАНЫСЫ

- 5.1.** Міндетті экологиялық сақтандыру шарты Заңға және Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасына сәйкес экологиялық залалды жоюға міндетті тұлғаларға қатысты қолданылады.
- 5.2.** Міндетті экологиялық сақтандыру шарты міндетті экологиялық сақтандыру шартында белгіленген күннен бастап күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болып табылады.
- 5.3.** Міндетті экологиялық сақтандыру шарты күшіне енген күннен бастап кемінде 12 (он екі) ай бойы қолданыста болады.

5.4. Басқа жағдайлар Қазақстан Республикасында бекітілген халықаралық заңдармен қарастырылмаса, Міндетті экологиялық сақтандыру шартының қолданысы Қазақстан Республикасының аумағымен шектеледі.

6. ШАРТ ҚОЛДАНЫСЫН ТОҚТАТУ

6.1. Міндетті экологиялық сақтандыру шарты келесі жағдайларда тоқтатылды деп есептеледі:

- 1) шарттың қолданы мерзімі аяқталғанда;
- 2) шартты мерзімінен бұрын тоқтатқанда;
- 3) сақтандырушы міндетті экологиялық сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасы көлемінде сақтандыру төлемін (сақтандыру төлемдерін) жүргізгенде.

6.2. Міндетті экологиялық сақтандыру шарты Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында қарастырылған тәртіп пен жағдайларда мерзімінен бұрын тоқтатылады.

6.3. Міндетті экологиялық сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтатқан кезде сақтанушы келесідей көлемде сақтандыру сыйақысының бөлігін қайтаруға құқылы:

№ п/п	Міндетті экологиялық сақтандыру шарты күшіне енген кезден бастап оның мерзімінен бұрын тоқтатылған уақытына дейінгі мерзім	Сақтандырушы ұстап қалатын сақтандыру сыйлықақысының көлемі (жылдық сақтандыру сыйлықақысынан пайыздық көлемде)
1.	1 айды қоса алғанға дейін	20
2.	1-ден 2 айды қоса алғанда	30
3.	2-ден 3 айды қоса алғанда	40
4.	3-тен 4 айды қоса алғанда	50
5.	4-тен 5 айды қоса алғанда	60
6.	5-тен 6 айды қоса алғанда	70
7.	6-дан 7 айды қоса алғанда	75
8.	7-ден 8 айды қоса алғанда	80
9.	8-ден 9 айды қоса алғанда	85
10.	9-дан 10 айды қоса алғанда	90
11.	10-нан 11 айды қоса алғанда	95
12.	11 айдан артық	100

7. САҚТАНУШЫНЫҢ (САҚТАНДЫРЫЛҒАН) ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

7.1. Сақтанушының (сақтандырылған) құқықтары:

- 1) сақтандырушыдан міндетті экологиялық сақтандыру шарттарын, міндетті экологиялық сақтандыру шарты бойынша өзінің құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап ету;
- 2) апат нәтижесінде келтірілген экологиялық залалды жою (ремедиациялау) құнын бағалау үшін тәуелсіз сарапшыны тарту;
- 3) апат нәтижесінде келтірілген экологиялық залалды жою (ремедиациялау) құнын бағалау нәтижелерімен және сақтандырушы (оның ішінде сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы) немесе тәуелсіз сарапшы жүргізген сақтандыру төлемі мөлшерінің есептерімен танысу;
- 4) міндетті экологиялық сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату;
- 5) осы Ережелердің 18-бөлімінде көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандырушыға не сақтандыру омбудсманына немесе міндетті экологиялық сақтандыру шартынан туындайтын мәселелерді реттеу үшін сотқа жүгінуге құқылы;
- 6) өтінішті және қоса берілетін құжаттарды «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының заңында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, оның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы немесе сақтандырушы, оның ішінде оның филиалы, өкілдігі, өзге де оқшауланған құрылымдық бөлімшесі, интернет-ресурс арқылы) жіберуге құқығы бар);
- 7) осы Ережелерде қарастырылған жағдайларда сақтандыру төлемін алу;
- 8) Міндетті экологиялық сақтандыру шартында Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне қайшы келмейтін сақтанушының (сақтандырылған) басқа да құқықтары қарастырыла алады.

7.2. Сақтанушының міндеттері:

- 1) міндетті экологиялық сақтандыру шартында бекітілген көлемде, тәртіпте және мезгілде сақтандыру сыйлықақысын төлеуе;
- 2) апат кезінде ықтимал экологиялық залалдың алдын алу немесе оны азайту үшін қалыптасқан мән-жайларда ақылға қонымды және қолжетімді шаралар қолдану;
- 3) сақтандырушыға сақтандыру жағдайының орын алғанын хабарлау;
- 4) апат кезінде ықтимал экологиялық залалдың алдын алу немесе оны азайту үшін қалыптасқан мән-жайларда ақылға қонымды және қолжетімді шаралар қолдану;
- 5) тиісті органдарға олардың құзыретін ескере отырып (мемлекеттік өртке қарсы қызмет органдары, жедел медициналық көмек қызметі, авариялық қызметтер, уәкілетті орган) экологиялық залал келтіруге әкеп соққан апат туралы және зардап шеккен адамдар туралы хабарлау;
- 6) сақтандыру жағдайының орын алғаны үшін жауапты тұлғаға кері талап қою құқығының сақтандырушыға өтуін қамтамасыз ету.

7.3. Міндетті экологиялық сақтандыру шартында Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне қайшы келмейтін сақтанушының (сақтандырылған) басқа да міндеттері қарастырылуы мүмкін.

8. САҚТАНДЫРУШЫНЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

8.1. Сақтандырушының құқықтары:

- 1) міндетті экологиялық сақтандыру шартын жасасу кезінде, Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде және Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасында көзделген мәліметтерден басқа, Сақтанушыдан Ережелерге сәйкес міндетті экологиялық сақтандыру шартын жасасу үшін қажетті мәліметтерді, оның ішінде міндетті экологиялық сақтандырудың алдыңғы шарттары, сақтандыру жағдайлары және сақтандыру төлемдері туралы ақпаратты ұсынуды талап ету;
- 2) тиісті мемлекеттік органдар мен ұйымдардан олардың құзыретін ескере отырып, сақтандыру жағдайының басталу фактісін, экологиялық залалдың сипаты мен ауқымын растайтын құжаттарды сұрату;
- 3) сақтанушыдан және сақтандырылғаннан экологиялық залал келтіру тәуекелін бағалау үшін қажетті болған сақтандыру жағдайының себептері, мөлшері және салдары туралы толық және дұрыс ақпарат алу;
- 4) сақтандыру жағдайы басталуының себептері мен өзге де мән-жайларын анықтау үшін экологиялық залалды жою (ремедиациялау) құнын бағалауды жүргізу;
- 5) апаттың салдарынан келтірілген экологиялық залалдың ауқымын бағалау және сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындау үшін тәуелсіз сарапшыны тарту;
- 6) сақтандыру жағдайы орын алғанға дейін және одан кейін қоршаған ортаның және сақтанушы жүргізіп отырған шаруашылық және басқа да қызметтердің экологиялық қауіпті түрлерінің жағдайына өзіндік зерттеу жұмыстарын жүргізу;
- 7) осы Ережелердің 16-бөлімінде көзделген жағдайларда сақтандыру жағдайының орын алғандығына жауапты тұлғаға кері талап қою құқығын пайдалану;
- 8) осы Ережелердің 18-бабында қарастырылған негіздер бойынша сақтандыру төлемін толық немесе ішінара жүргізуден бас тарту.

8.2. Міндетті экологиялық сақтандыру шартында Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне қайшы келмейтін сақтандырушының басқа да құқықтары қарастырыла алады.

8.3. Сақтандырушының міндеттері:

- 1) сақтанушыға міндетті экологиялық сақтандыру талаптарымен таныстыру, міндетті экологиялық сақтандыру шарты бойынша оның құқықтары мен міндеттерін түсіндіру;
- 2) арыз берушіге тапсырылған құжаттардың толық тізімі және оларды қабылдау күні көрсетілген анықтаманы беру;
- 3) міндетті экологиялық сақтандыру шарты жасалғаннан кейін сақтанушыға сақтандыру полисін беру;
- 4) міндетті экологиялық сақтандыру шарты бойынша сақтандыру арқылы қорғаудың қолданыс кезеңінде басталған сақтандыру жағдайы (сақтандыру

- жағдайы ретінде қаралатын оқиға) туралы хабардар еткен кезде оны дереу тіркеп, осы сақтандыру жағдайы (сақтандыру жағдайы ретінде қаралатын оқиға) жөніндегі мәліметтерді нормативтік құқықтық актіге сәйкес дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымға ұсыну қажет Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау мен қадағалау жөніндегі уәкілетті органның басшысы;
- 5) сақтанушының немесе оның өкілінің жазбаша өтініші бойынша апат салдарынан экологиялық залалды жою (ремедиация) құнын бағалауды жүргізу, сақтандыру төлемінің мөлшерінің есебін көрсетумен сақтандыру актісін құрастыру және оны танысу үшін пайда алушыға ұсыну;
 - 6) сақтандыру жағдайы орын алған кезде, Заңда белгіленген тәртіп пен мезгілде сақтандыру төлемін төлеу;
 - 7) сақтандыру жағдайының басталу фактісін және сақтанушының (пайда алушының) экологиялық залалды жою мақсатында сақтандырушы өтеуге тиіс төлемнің мөлшерін растайтын құжаттар жеткіліксіз болған кезде, оларды алған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде жетіспейтін және (немесе) дұрыс ресімделмеген құжаттардың толық тізбесін көрсете отырып, бұл туралы өтініш берушіге хабарлау;
 - 8) сақтанушыға (пайда алушыға) сақтандыру жағдайы кезінде апаттың салдарынан келтірілген экологиялық залалды болғызбау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстарын өтеу;
 - 9) сақтандыру құпиясын қамтамасыз ету;
 - 10) сақтандыру төлемін төлеуден бас тарту туралы шешім қабылданған жағдайда, сақтанушыға осы шешім қабылданған күннен бастап 10 (он) күн ішінде бас тарту себептерінің жазбаша негіздемесін және, Қазақстан Республикасы заңнамасының ерекшеліктерін ескере отырып, сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) келіспеушіліктерді реттеу үшін сақтандыру омбудсманына арыздану құқығы туралы хабарламаны жіберу;
 - 11) сақтанушыдан (пайда алушыдан) өтініш алған жағдайда, сақтанушының (пайда алушының) талаптарын ескеріп, дауды реттеудің көзделіп отырған тәртібін көрсете отырып бес жұмыс күні ішінде жазбаша жауап беру.
 - 12) сақтанушыдан (пайда алушыдан) сақтандыру омбудсманына жолданып отырған арыз алған жағдайда, осы арызды және оған қосымша тіркелген құжаттарды алғаннан кейін 3 (үш) жұмыс күні ішінде сақтандыру омбудсманына оларды қайта бағыттауға.
- 8.4.** Міндетті экологиялық сақтандыру шартында Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне қайшы келмейтін сақтандырушының басқа да міндеттері қарастырылуы мүмкін.

9. ПАЙДА АЛУШЫНЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ

9.1. Пайда алушының құқықтары:

- 1) сақтанушы (сақтандырылушы) шаруашылық және басқа да қызметтің экологиялық қауіпті түрін жүзеге асыруы нәтижесінде орын алған сақтандыру жағдайы жайлы сақтандырушыға хабарлау;
- 2) сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды жинауды жүргізу және оларды сақтандырушыға ұсыну;
- 3) апат салдарынан келтірілген экологиялық залалдың сипаты мен ауқымын анықтау үшін тәуелсіз сарапшыны тарту;
- 4) апат нәтижесінде келтірілген экологиялық залалды жою (ремедиациялау) құнын бағалау нәтижелерімен және сақтандырушы (оның ішінде сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы) немесе тәуелсіз сарапшы жүргізген сақтандыру төлемі мөлшерінің есептерімен танысу;
- 5) Заңда белгілеген тәртіппен және мерзімде сақтандыру төлемін алу;
- 6) Ережелердің 18-бөлімінде қарастырылған ерекшеліктерді ескере отырып сақтандырушыға немесе міндетті экологиялық сақтандыру шартынан туындайтын мәселелерді реттеу үшін сақтандыру омбудсманьна немесе сотқа арыздану;
- 7) «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, өтініш пен қоса берілетін құжаттар сақтандыру омбудсманьна (тікелей сақтандыру омбудсманьна, оның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы немесе сақтандырушы, оның ішінде оның филиалы, өкілдігі, өзге де оқшауланған құрылымдық бөлімшесі, интернет-ресурс арқылы) жолдау.

10. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫНЫҢ КӨЛЕМІ

10.1. Сақтандыру сомасының көлемі міндетті экологиялық сақтандыру шартында тараптардың келісімімен айқындалады, алайда сақтандыру сомасының көлемі кем дегенде келесілерді құрау керек:

- 1) жеке кәсіпкер болып табылатын жеке тұлғамен міндетті экологиялық сақтандыру шарты жасалған күніне сәйкес, тиісті қаржылық жылына жасалған республикалық бюджет туралы заңмен белгіленген 5000 айлық есептік көрсеткіш;
- 2) заңды тұлғамен міндетті экологиялық сақтандыру шарты жасалған күніне сәйкес, тиісті қаржылық жылына жасалған республикалық бюджет туралы заңмен белгіленген 65000 айлық есептік көрсеткіш.

11. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫНЫҢ КӨЛЕМІ

11.1. Міндетті экологиялық сақтандыру шартындағы сақтандыру сыйлықақысының мөлшері тараптардың келісімі бойынша белгіленеді, бірақ бұл ретте сақтандыру сыйлықақысының мөлшері тараптардың келісімі бойынша мынадан аспауға тиіс:

- 1) Ережелердің 10.1-тармағының 1) және 2) тармақшаларында көзделген жағдайларда міндетті экологиялық сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасының 0,76 пайызынан 2,65 пайызына дейін.

12. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫН ТӨЛЕУ ТӘРТІБІ ЖӘНЕ МЕРЗІМІ

- 12.1.** Сақтандыру сыйлықақысын төлеу тәртібі және мерзімі міндетті экологиялық сақтандыру шартында бекітіледі.
- 12.2.** Егер міндетті экологиялық сақтандыру шартында басқаша қарастырылмаса, онда уақытылы төленбеген кезекті сақтандыру жарнасы үшін сақтанушы Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде бекітілген тәртіп пен көлемде сақтандырушыға тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.
- 12.3.** Сақтандырушы өзінің интернет-ресурсы арқылы қолма-қол ақшасыз әдіспен сақтандыру сыйлықақысын төлеу мүмкіндігін қамтамасыз етеді.

13. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ

- 13.1.** Апаттың салдарынан келтірілген экологиялық залалды жою (ремедиациялау) бойынша сақтанушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігінің басталу фактісі міндетті экологиялық сақтандыру шарты бойынша сақтандыру жағдайы деп танылады.
- 13.2.** Сақтандыру жағдайының басталғанын, сондай-ақ оған келтірілген залалды дәлелдеу міндеті сақтанушыға (пайда алушыға) жүктеледі.
- 13.3.** Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүргізуден бас тартқан жағдайда, сақтанушы келтірген экологиялық залалды жою туралы сот шешімі заңды күшіне енген күннен бастап сақтандыру жағдайы басталды деп есептеледі.
- 13.4.** Сақтандыру төлемінің мөлшерін сақтандырушы Ережелердің 2.2-тармағының қағидаларын ескере отырып, экологиялық залалды жою (ремедиациялау) құнын негізге ала отырып айқындайды.

14. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ ЖАЛПЫ ТАЛАПТАРЫ

- 14.1.** Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талапты сақтанушы немесе пайда алушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды қоса бере отырып, қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау мен қадағалау жөніндегі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісіне сәйкес жазбаша нысанда, оның ішінде сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы ұсынады.
- 14.2.** Сақтандырушының қолжетімділігі бар мемлекеттік органдардың дерекқорларында және (немесе) ақпараттық жүйелерінде электрондық нысанда бар құжаттарды қоспағанда, өтініш беруші сақтандырушының талап етуі бойынша сақтандырушыға сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттардың түпнұсқаларын ұсынуға міндетті.
- 14.3.** Сақтандыру төлемі бойынша арызға келесідей құжаттар қоса тіркеледі:
 - 1) Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасына сәйкес бекітілген ремедиация бағдарламасының көшірмесі;

- 2) сақтандыру жағдайы басталған кезде экологиялық залалды болғызбау немесе азайту мақсатында сақтанушының шеккен шығыстарын растайтын құжаттар – олар болған кезде;
 - 3) жекелеген жағдайларда - сақтанушыны сақтандыру жағдайы басталған кезде жауапты деп таныған сот шешімі.
- 14.4.** Құжатты қабылдап алған Сақтандырушы арыз берушіге тапсырылған құжаттардың толық тізімі және оларды қабылдап алу уақыты көрсетілген анықтаманы беруге міндетті. Егер сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) сақтандыру төлемі туралы талапты электрондық түрде жолдаған болса, сақтандырушы оған аталған анықтаманы электрондық нысанда бере алады.
- 14.5.** Сақтанушы немесе экологиялық залалды, оның ішінде сақтандыру төлемі есебінен жоюға міндетті өзге тұлға пайда алушы болып табылады.
- 14.6.** Сақтандыру төлемі апат нәтижесінде келтірілген экологиялық залалды жою (ремедиациялау) құнынан аспауға тиіс.
- 14.7.** Сақтанушының (пайда алушының) жазбаша өтініші немесе нотариат куәландырған сенімхат бойынша сақтандыру төлемі апат салдарынан келтірілген экологиялық залалды жою жөніндегі жұмыстарды орындаған (орындайтын) және қызметтерді көрсеткен (көрсететін) адамға тікелей жүзеге асырылуы мүмкін.
- 14.8.** Сақтандыру төлемін жүзеге асырғанда сақтандырушының пайда алушыдан оның сақтандырушыға талап қою құқығын шектейтін шарттарды қабылдауын талап етуге құқығы жоқ.

15. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ ТӘРТІБІ

- 15.1.** Сақтандырушы сақтандыру төлемін Ережелердің 14.3-тармағында қарастырылған құжаттарды алған күннен кейінгі 30 (отыз) күн ішінде жүргізеді.
- 15.2.** Сақтанушы/ пайда алушы сақтандыру төлемінің мөлшерін даулаған жағдайда, сақтандырушы сақтандыру төлемін Ереженің 15.1-тармағында белгіленген мерзім ішінде көрсетілген тұлғалардың бірде-біреуі дауламаған бөлігінде дереу жүзеге асыруға міндетті, егер заңда өзге мерзім белгіленбесе.
- 15.3.** Сақтандырушы сақтандыру төлемінің даулы бөлігін бітімгершілік келісім жасалған және оны сот бекіткен күннен бастап не егер сот шешімді дереу орындауға жібермесе, осы дау бойынша сот шешімі заңды күшіне енген күннен бастап үш жұмыс күні ішінде төлеуге тиіс.
- 15.4.** Сақтандыру төлемі уақытылы жүзеге асырылмаған кезде сақтандырушы пайда алушыға Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде белгіленген тәртіппен және мөлшерде тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.

16. ЗАЛАЛ КЕЛТІРГЕН ТҰЛҒАҒА КЕРІ ТАЛАП ҚОЮ ҚҰҚЫҒЫ

- 16.1.** Сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушының сақтанушыға (сақтандырылғанға) келесі жағдайларда жүргізілген сақтандыру төлемі шегінде кері талап қою (регресс) құқығы бар:
- 1) сақтандыру жағдайына себепті байланыстағы, Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде қасақана қылмыстық немесе әкімшілік құқықбұзушылық деп танылған, сақтанушының (сақтандырылушының) іс-әрекеті (әрекетсіздігі);
 - 2) сақтанушы сақтандырушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы мен оның салдары туралы әдейі жалған мәлімет хабарлау;
 - 3) сақтанушының (сақтандырылушының) сақтандыру жағдайының орын алғаны үшін жауапты тұлғаға кері талап қою құқығынан бас тартуы, сонымен қатар сақтандырушыға талап ету құқығы ауысу үшін қажетті құжаттарды беруден бас тартуы.
- 16.2.** Міндетті экологиялық сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін экологиялық залалды жою (ремедиациялау) есебіне жүзеге асырған сақтандырушыға сақтанушының залал келтіргені үшін жауапты тұлғаға талап қою құқығы ол төлеген сома шегінде ауысады.

17. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДАН САҚТАНДЫРУШЫНЫ БОСАТУ НЕГІЗДЕРІ

- 17.1.** Сақтандыру жағдайы төмендегілердің салдарынан орын алса, сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе ішінара жүзеге асырудан бас тартуға құқылы:
- 1) қажетті қорғаныс пен аса қажеттілік жағдайында жасалған әрекеттерді қоспағанда, пайда алушының сақтандыру жағдайының пайда болуына немесе оның орын алуына бағытталған қасақана әрекеттері;
 - 2) сақтандыру жағдайына себепті байланыстағы, Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерімен қасақана қылмыстық немесе әкімшілік құқықбұзушылық болып бекітілген пайда алушының әрекеттері.
- 17.2.** Сонымен бірге сақтандыру төлемін жүргізуден сақтандырушының бас тартуына келесі жағдайлар негіздеме бола алады:
- 1) сақтанушының экологиялық залал келтірілген үшін кінәлы тұлғадан тиісті залалдың өтемін алуы;
 - 2) Заңда және осы Ережелерде қарастырылған жағдайларды қоспағанда, сақтандырушыға сақтандыру жағдайы орын алғаны туралы хабарламау немесе уақытылы хабарламау;
 - 3) сақтанушының сақтандырушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы мен оның салдарлары туралы әдейі жалған мәлімет беруі;
 - 4) сақтанушының сақтандыру жағдайы бойынша шығыстарды азайту жөнінде шараларды қасақана қабылдамауы;

- 5) сақтанушының сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу мән-жайларын тергеуде және келтірілген экологиялық залалдың сипаты мен ауқымын, сондай-ақ оны жою құнын анықтауда кедергі келтіруі;
 - 6) сақтанушының сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға өзінің талап қою құқығынан бас тартуы, сондай-ақ сақтандырушыға талап қою құқығының ауысуы үшін қажетті құжаттарды сақтандырушыға беруден бас тартуы. Егер сақтандыру төлемі жүргізілген болса, сақтандырушы оның толық немесе ішінара қайтарылуын талап етуге құқылы.
- 17.3.** Егер сақтандыру өтемі төленіп қойса, сақтандырушы оның толық немесе ішінара қайтарылуын талап етуге құқылы.
- 17.4.** Сақтанушы еркіне тәуелсіз себептерге байланысты болса және осы фактіні растайтын тиісті құжаттар ұсынылса, сақтандырушыға сақтандыру жағдайы орын алғаны туралы хабарламау немесе уақытылы хабарламау сақтандыру төлемін төлеуден бас тартуға негіз бола алмайды.
- 17.5.** Егер сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға негіз болса, сақтандырушы талап қойылған күннен кейінгі 10 (он) жұмыс күні ішінде сақтандыру төлемі туралы талап қойған тұлғаға бас тарту себептері түсіндірілген жазбаша түрдегі сақтандыру төлемін төлеуден толық немесе жартылай бас тарту туралы тиісті шешімді жіберуге міндетті.
- 17.6.** Сақтандырушы сақтандыру төлемінен босатылады, егер сақтандыру жағдайы келесілердің салдарынан орын алса:
- 1) соғыс қимылдары, азаматтық соғыс, әртүрлі халықтық толқулар, жаппай тәртіпсіздік немесе ереуіл;
 - 2) табиғи сипаттағы төтенше жағдайлар.
- 17.7.** Сақтандырушының осы Ережелерде қарастырылмаған негіздемелер бойынша сақтандыру төлемінен бас тартуға құқығы жоқ.

18. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЭЛЕКТРОНДЫ ТҮРДЕ ЖАСАСУ ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫН РЕТТЕУ ТӘРТІБІ

- 18.1.** Электрондық ақпараттық ресурстарды алмасу арқылы электронды нысанда сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу үшін сақтандырушының интернет-ресурсы және (немесе) ақпараттық жүйесі пайдаланылады.
- 18.2.** Сақтандыру шартын электрондық нысанда жасасу және сақтандыру жағдайын реттеу үшін өтініш берген кезде сақтанушыдан мамандандырылған бағдарламалық жасақтаманы пайдалану талап етілмейді.
- 18.3.** Сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу үшін электрондық ақпараттық ресурстарды алмасу тәртібі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалады.

18.4. Сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, Сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу кезінде сақтандырушы:

- 1) сақтанушыға сақтандыру шартын жасасу не одан бас тарту (бас тарту себептерін көрсете отырып) туралы электрондық хабарламаны дереу жөнелтуді;
- 2) уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленген тәртіппен электрондық хабарлама түрінде сақтанушыны (сақтандырылушыны) реттеу үшін құжаттарды қабылдаудан бас тартуды (бас тарту себептерін көрсете отырып) қоса алғанда, сақтандыру жағдайын реттеу процесінің негізгі кезеңдері туралы хабардар етуді;
- 3) сақтанушының (сақтандырылушының) Сақтандырушының интернет-ресурсында жасалған сақтандыру шарты бойынша ақпаратты тексеру мүмкіндігін;
- 4) Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) үшін Сақтандырушының интернет-ресурсына тәулік бойы қолжетімділікті қамтамасыз ете отырып, электрондық нысанда сақтандыру шартын және ол бойынша сақтандыру жағдайы жөніндегі ақпаратты сақтауды;
- 5) сақтанушыға (сақтандырылушыға, пайда алушыға) төмендегі әрекеттерді жүзеге асыру үшін қажетті ақпаратты (өтініштерді, хабарламаларды және (немесе) өзге де құжаттарды, мәліметтерді) электрондық түрде құру және сақтандырушыға жіберу мүмкіндігін қамтамасыз етеді:
 - сақтандыру шартын жасасу;
 - сақтандыру шартын қайта жасасу, мәліметтерді өзгерту;
 - сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу;
 - сақтандыру жағдайының (сақтандыру жағдайы ретінде қаралатын оқиғаның) басталғаны туралы хабарлау;
 - келтірілген зиянның мөлшерін анықтау;
 - сақтандыру төлемін алу;
- 6) -сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу туралы хабарлама дерекқорын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымнан жіберіледі.
- 7) Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, электрондық ақпараттық ресурстарды алмасу арқылы сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандыру шарты сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу арқылы төлейтін жағдайда бірінші сақтандыру жарнасын) төлеген күннен бастап жасалған болып есептеледі.
- 8) Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талапты сақтанушы (сақтандырылушы) немесе пайда алушы ретіндегі өзге тұлға сақтандыру

- төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды қоса бере отырып, жазбаша нысанда, оның ішінде уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісіне сәйкес сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы ұсынады.
- 9) Сақтандырушы тәулік бойы сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, сақтандыру шарттарын жасасу және олар бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу мүмкіндігін қамтамасыз етеді.
- 10) Сақтандыру агенттерінің сақтанушы мен сақтандырушы арасындағы ақпараттық өзара іс-қимыл арқылы электрондық нысанда сақтандыру шарттарын жасасуға арналған сақтандыру ұйымдарының ақпараттық жүйелерін пайдалана отырып, сақтандыру шарттарын жасасу бойынша қызметіне жол берілмейді.

19. МІНДЕТТІ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ САҚТАНДЫРУ БОЙЫНША ДАУЛАРДЫ РЕТТЕУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

- 19.1.** Сақтандыру шартынан дау туындаған жағдайда сақтанушы (үшінші тұлға, пайда алушы):
- 1) сақтандырушыға (соның ішінде сақтандырушының филиалы, өкілдігі, интернет-ресурстары арқылы) талаптар көрсетілген және оның талаптарын растайтын құжаттар қоса тіркелген жазбаша өтінішті жолдауға не болмаса
 - 2) “Сақтандыру қызметі туралы” Қазақстан Республикасының Заңында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандыру шартынан туындайтын дауларды реттеу үшін сақтандыру омбудсменіне (тікелей сақтандыру омбудсменіне , оның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы не сақтандырушы арқылы, сонымен қатар оның филиалы, өкілдігі, өзге де оқшауланған құрылымдық бөлімшесі, интернет-ресурсы арқылы) немесе сотқа өтініш жолдауға құқылы.
- 19.2.** Сақтанушы (үшінші тұлға, пайда алушы) сақтандыру омбудсменіне жүгінген жағдайда, сақтандырушы сақтанушының, үшінші тұлғаның (пайда алушының), сақтандыру омбудсменінің сұрауы бойынша дауды қарауға және шешуге қатысты құжаттар сұралған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде беруге міндетті.
- 19.3.** Сақтандырушы сақтанушыдан (үшінші тұлғадан, пайда алушыдан) өтініш алған кезде бес жұмыс күні ішінде оны қарап, дауды әрі қарай реттеу тәртібін көрсетіп жазбаша жауап береді.
- 19.4.** Сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы), сондай-ақ сақтандырушы сақтандыру омбудсменінің шешімін алғаннан кейін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес сотқа жүгінуге құқылы. Бұл ретте сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) үшін сақтандыру омбудсменінің шешімін орындау міндетті емес.